

seen tukeen: jokaisessa sektiossa oli jatkuvasti läsnä oma it-tukihenkilö. Yksi etäkongressien eduista kuulijan näkökulmasta on helppo ja häiriötä tuottamaton siirtyminen huoneesta toiseen, mikä lisää valinnanvapautta. Toisaalta verkostoitumisen kannalta tärkeä epämuodollinen vuorovaikutus jää selvästi vähäisemmäksi kuin kasvokkaisissa kohtaamisissa.

Vaikuttaa selvältä, että hybridimuotoiset, sekä lähi- että etäosallistumisen mahdollistavat kongressit ovat osa tulevaisuutta. Seuraava nimistöntutkimuksen kansainvälinen kongressi tullaan järjestämään Helsingissä 19.–23.8.2024. Kongressin teema on ”Sustainability of names, naming and onomastics”. Kestävyyden teemaan sopien on suunnitteilla, että tapahtumaan voisi osallistua niin paikan päällä kuin etäyhteydellä.

LASSE HÄMÄLÄINEN

etunimi.sukunimi@tuni.fi

Kirjoittaja on suomen kielen ja nimistöntutkimuksen tutkijatohtori Tampereen yliopistossa.

JAAKKO RAUNAMAA

etunimi.sukunimi@helsinki.fi

Kirjoittaja on Helsingin yliopistosta valmistunut filosofian tohtori.

VÄINÖ SYRJÄLÄ

etunimi.sukunimi@sh.se

Kirjoittaja on filosofian tohtori, nimistöntutkija ja ruotsin kielen yliopistonlehtori Södertörns högskolassa Tukholmassa.

TAARNA VALTONEN

etunimi.sukunimi@helsinki.fi

Kirjoittaja on saamen kielen dosentti ja nimistöntutkija Helsingin yliopistossa.

Lähteet

HÄMÄLÄINEN, LASSE – RAUNAMAA,

JAAKKO – SARHEMAA, MARIA 2017:

Nimistöntutkijoiden kansainvälinen yhteisö suomalaiskomennossa. – *Virittäjä* 121 (4) s. 586–589. <https://doi.org/10.23982/vir.66393>.

KEPSU, SAULO 2005: *Uuteen maahan.*

Helsingin ja Vantaan vanha asutus ja nimistö. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

FSBN = Finlandssvenska bebyggelsenamn.

Päätöimittäjä Lars Huldén. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. <https://bebyggelsenamn.sls.fi/> (15.11.2021).

KIRJALLISUUTTA

Polysemian edessä

Krista Teeri-Niknammoghadam: *Edessä ja edellä. Suomen ete-vartaloisten tilagrammien merkitykset ja metaforisuus.* Turun yliopiston julkaisuja. Annales Universitatis Turkuensis B 537. Turku: Turun yliopisto 2021. Johdanto 97 s. ja neljä artikkelia 111 s. ISBN 978-951-29-8436-7. Johdanto-osa saatavilla verkossa osoitteessa <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-8437-4>.

Krista Teeri-Niknammoghadamin väitöstutkimus käsittelee tilanilmausten semantiikkaa ja siihen liittyen kielen ja kehollisuuden suhdetta. Teoriataustaltaan tutkimus edustaa kognitiivista semantiikkaa ja kognitiivista metaforatutkimusta. Se asettuu siis lähtökohdiltaan ja menetelmiltään osaksi tutkimustraditiota, jossa kielellistä merkitystä lähesty-

tään käytön näkökulmasta huomioiden ja soveltaen sitä tutkimustietoa, mitä on käytettävissä ihmisestä psykofyysisenä ja sosiaalisena olentona.

Tutkimuskohteena ovat tilagrammit eli perusmerkityksessään spatiaalisia suhteita ilmaisevat yksiköt, kuten adpositiot ja paikan adverbis. Tutkimus on rajattu *ete*-vartaloisten grammien pesyeseen, ja tarkastellut lekseemit ovat *edelle*, *edellä*, *edeltä*, *eteen*, *edessä*, *edestä*, *eteenpäin* ja *edempänä*. Väitöskirjan tutkimusaiheen voisi sanoa olevan perinteinen, sillä Suomessa ja maailmalla kognitiivista semantiikkaa, polysemian tutkimusta ja grammitutkimusta – erityisesti tilagrammeihin keskittyvää tutkimusta – on tehty varsin paljon, jo viime vuosittain loppupuolelta lähtien. Myös *ete*-grammeista on aiempaa tutkimusta (esim. Keresztes 1964; Nikanne 2003; Huumo 2013, 2015, 2019). Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että tutkimus olisi arvoltaan vähäinen. Aiheenalinta on tutkimuksessa hyvin perusteltu, sillä tekijä osoittaa tutkimusaukkoja ja tarkentamisen paikkoja sekä *ete*-pesyeen kokonaiskuvassa että metaforisten ja metonymymisten jäsenysten analyysissä.

Koska tutkittava pesye liittyy tilan jäsentämiseen, väitöskirja ammentaa erityisesti kielen ja spatiaalisen kognition suhteen tutkimuksesta, siis tutkimussuunnasta, jossa tarkastellaan niitä tapoja, joilla ihmiset havainnoivat ja käsitteellistävät fyysisistä ympäristöä, esimerkiksi sijainteja, etäisyyksiä ja suuntia. Lisäksi Teeri-Niknammoghadam nostaa tärkeäksi lähtökohdaksi kehollisuuden: oletuksen siitä, että ihmisen toiminnalliset kokemukset (esim. pystyasento ja katseen kautta jäsenyvä etu-taka-oppositio) vaikuttavat siihen, miten maailma ihmiselle jäsenyy. Tutkimus liittyy siten keskusteluun siitä, miten tällaiset jäsennykset näkyvät kielen rakenteessa ja kielen käytössä sekä miten spatiaaliselta ja konkreettiselta käsitteistyksen alueelta siirrytään – samo-

jen kielellisten rakenteiden kanssa – jäsentämään abstrakteja asiaintiloja erilaisen metonymymisten ja metaforisten siirtymien kautta.

Tutkimuskokonaisuus

Tutkimus on muodoltaan artikkeliväitöskirja, ja se koostuu johdannosta ja neljästä osatutkimuksesta. Kokonaisuuden aloittava artikkeli (Teeri-Niknammoghadam 2021) keskittyy *edessä*-grammin polysemiaan, kolmessa muussa osatutkimuksessa (Teeri-Niknammoghadam 2020, 2019, Huumo & Teeri-Niknammoghadam tulossa) fokuksessa on *ete*-grammien metaforinen käyttö: ajan metaforat, tekstin jäsenystä ja lukemista ilmaisevat metaforat sekä tärkeyttä jäsentävät metaforat. Kaksi osatutkimusta on kirjoitettu englanniksi, ja tekstin jäsenystä kuvaava artikkeli on kirjoitettu yhdessä väitöskirjan ohjaajan kanssa (ks. jäljempänä). Osatutkimuksissa siis tarkastellaan sekä merkityksen jäsentymistä leksikaalisella tasolla että leksikaalisten elementtien käyttöä tietyillä semanttisilla alueilla.

Tutkimuksen johdanto-osassa esitetään kaksi pääkysymystä, joita kukin osatutkimus tarkentaa: 1) Millaisia abstrakteja ja konkreettisia suhteita suomen *ete*-grammeilla kuvataan? 2) Millaista metaforista ja metonymymistä käsitteistämistä *ete*-grammien abstraktiin käyttöön liittyy? Tavoitteena ei ole *ete*-grammien tyhjentävä merkityskuvaus, vaan tutkimus tarkastelee grammipesyeen polysemian jäsentymistä valituista näkökulmista. Johdanto-osaan (s. 16) kootut artikkelikohtaiset tutkimuskysymykset vahvistavat, että tutkimus painottuu toisaalta *ete*-pesyeen merkitysten luokitteluun (ensimmäinen osatutkimus), toisaalta metaforisten ilmausten jäsentämiseen ja vertailuun. Tutkimuksen rajaus on johdonmukainen. Toisaalta rajaus on merkityksen tutkimuksen kannalta siinä mielessä ka-

pea, että tutkimuksen tavoitteet painottuvat merkitystyyppien erittelyyn ja tulkitsevat kysymykset liittyvät metaforien käsitteelliseen ja keholliseen motivaatioon. Rajaus valittuun kolmeen päämetaforaan (aika, tärkeys, lukeminen) perustellaan työssä aiemman tutkimuksen tuottaman tiedon pohjalta. Kovin laajasti tekijä ei pohdi, mitä mahdollisesti jää vielä kuvaamatta. Johdanto-osassa on kuitenkin hahmoteltu vielä joitakin tutkimattomia *ete*-grammien metaforisia käyttöjä, mistä voidaan päätellä, että pesyeen konkreettinen käyttö alkaa olla tyydyttävästi kuvattu. Yleisesti voi todeta, että tekijä näyttää enemmän hyväksyvän kuin haastavan edeltävän *ete*-tutkimuksen tulokset.

Aineisto ja menetelmät

Aiempi *ete*-tutkimus on ollut lähinnä introspektioon perustuvaa, kun taas Teeri-Niknamoghadin tutkimus edustaa aineistopohjaista kielen analyysiä. Aineistojen käyttö on kuitenkin ollut valtavirtaa suomalaisessa kognitiivisessa kielentutkimuksessa alusta asti. Väitöskirja keskusteleekin relevantilla tavalla kummankin tutkimusotteen kanssa, sillä tekijä hyödyntää järkevästi aiempaa *ete*-grammien tutkimusta tutkimuskysymysten muodostamisessa sekä aineiston koostamisessa ja analysoinnissa.

Tekijä on koonnut tutkimusaineiston kahdesta lähteestä: Suomi24-korpuksesta ja Kansalliskirjaston sanoma- ja aikauslehtikokoelman suomenkielisestä osakorpuksesta (jälkimmäinen on käytössä vain yhdessä osatutkimuksessa). Kaikkiaan aineiston koko on 2 636 *ete*-ilmausta. Laadullisesti ja määrällisesti aineistot ovat tarkoituksenmukaisia tällä tavoin toteutettuun tutkimukseen. Aineistojen laadullinen edustavuus tosin esitetään melko itsestään selvänä asiana, ja tässä tekijä nojaa erityisesti verkkokeskustelujen rajattomalta tuntuvaan aihevalikoimaan. Ulkopuolelle jää kuitenkin

vielä monenlaista suomea, ja erityisen kiinnostavaa olisikin nähdä toisvatko puhutun kielen aineistot esiin jotain vielä tuntematonta. Aineisto kuitenkin edustaa hyvin sekä normitettua että vapaampaa kirjoitettua nyky-yleissuomea ja sopii aihepiireiltään valittujen metaforien tutkimiseen. Aineiston määrällistä riittävyttä työssä perustellaan luotettavasti muun muassa kuvaamalla niitä työvaiheita, joiden perusteella tekijä on tarkkaillut aineiston kylläytymistä eli tilaa, jossa lisäesimerkit eivät enää tuo esiin uutta tietoa ilmiöstä.

Aineiston koostamisen kriteerit on esitetty selkeästi artikkeleissa. Johdanto-osassa kuvataan myös aineistotyön eri vaiheita, kuten kartoitettavaa esityötä eli raaka-aineiston läpikäyntiä yleiskuvan saamiseksi. Samoin lukijalle käy selväksi, miten aiempi tutkimus on ohjannut kysymyksenasettelua ja aineiston suhteen tehtyjä ratkaisuja. Tekijä kirjoittaa auki kiinnostavasti introspektion ja tutkijan kielitajun sekä aineistopohjaisen tutkimusotteen suhdetta omassa työssään. Tutkimuksen erityisenä ansiona voidaankin pitää huolellisesti pohdittua ja lukijaa ajatellen kirjoitettua kuvausta aineiston koostamisesta ja rajaamisesta sekä näihin valintoihin liittyvistä kysymyksistä.

Methodisesti tutkimus edustaa laadullista aineistopohjaista kielentutkimusta (ks. Luodonpää-Manni ja Ojukangas 2020). Tekijä soveltaa monipuolisesti ja tarkasti kognitiivista polysemia- ja metaforatutkimusta ja näiden analyysitapoja. Yhdessä osatutkimuksessa (Teeri-Niknamoghadin 2021) käytössä on laadullinen ryhmittelyanalyysi eli merkitystyyppien kuvaus tehdään aineistossa toistuvien piirrekimppujen klusterointia hyväksi käyttäen. Kussakin osatutkimuksessa esimerkkien jäsenysperusteet on valittu tutkimuskohteen mukaan: *edessä*-grammin polysemian luokittelu perustuu muuttujan ja kiintopisteen (eli relaation

pääosallistujien)¹ ominaisuuksiin, relaation tyyppiin, verbin ilmaisemaan prosessiin ja koko relaation semanttiseen kenttään (Teeri-Niknammoghadam 2021); ajan ja tekstin metaforissa fokus on muuttujan ja kiintopisteen ominaisuuksissa (Teeri-Niknammoghadam 2020; Huuho & Teeri-Niknammoghadam tulossa); tärkeyden metaforat on luokiteltu alatyyppeihin *ete*-grammin syntaksin, *ete*-grammin täydennyksen sijamuodon sekä verbin prosessin laadun mukaan (Teeri-Niknammoghadam 2019).

Mistä grammin merkitys syntyy?

Ensimmäinen osatutkimus (Teeri-Niknammoghadam 2021) tarjoaa yleiskuvan *edessä*-grammin polysemiasta. Se on laadullinen ryhmittelyanalyysi, jonka tuottamien piirrekimppujen pohjalta tekijä jakaa grammin seitsemään merkitystyyppiin: ETUPUOLI, ESTE, LÄSNÄOLO, ARVIO, VAIKUTUS, TULEVAISUUS ja KOHDAKKAISUUS. Tutkimus testaa ja soveltaa merkityskuvauksessa Tylerin ja Evansin (2003) järjestelmällistä polysemiamallia eli analyysitapaa, jossa huomio kohdistuu relaation osapuolten suhteen laatuun: eri merkitystyyppit erotellaan sen perusteella, miten relaation pääosallistajat poikkeavat toisistaan tai miten relaatiot asettuvat käsitteistyksen eri aloille. Teeri-Niknammoghadam laajentaa Tylerin ja Evansin analyysimallia erottamalla eri merkitystyypeiksi myös ne käytöt, joissa ero syntyy voimadynamiikan suhteen (Talmy 2000), eli ilmaukset kuvaavat voiman käyttöä tai voiman vastustamista. Lisäksi Teeri-Niknammoghadam huomioi järjestelmällisesti myös sen verbiprosessin, johon *ete*-grammin osoittama relatio kytkeytyy.

1. Muuttuja on se olio, jonka sijaintia kuvataan. Kiintopiste on se olio, jonka edessä muuttuja sijaitsee, esim. *naiset* (muuttuja) *oven* (kiintopiste) *edessä*.

Artikkelissa valittu analyysitapa on havainnollinen merkitysten erottelussa, kun *ete*-grammin osoittamat relaatiot sijoittuvat eri kognitiivisille alueille (esim. *edessäni on kirja* vs. *olemme samanarvoisia lain edessä*). Hankalampia ja siten tietysti kiinnostavimpia ovat esimerkki-parit, joissa ollaan samalla käsitteistyksen alueella mutta joihin jokin muu ulottuvuus vaikuttaa tuovan merkityseron, kuten esimerkeissä 1 ja 2.

- (1) Jo oli SDP:n agitaattorien teltta eilen tokmannin nurkalla, ja pari naista cittarin oven edessä höpsemässä! (ETUPUOLI)
- (2) Ovien avauduttua oli ovien edessä viitisen nuorta tyttöä, joilla ei ollut aikeita väistää, jotta pääsisin hissistä ulos. (ESTE)

Molemmissa grammilausekkeissa kyse on spatiaalisen lokaation ilmauksesta ('ihmiset oven edessä'). Teeri-Niknammoghadamin käyttämän analyysitavan mukaan esimerkit eroavat kuitenkin toisistaan siten, että esimerkki 1 on voimadynaamisesti neutraali ilmaus, kun taas esimerkkiin 2 liittyy voimadynaamisia suhteita (pyrkimystä ja vastustusta). Ilmeisen usein voimadynaaminen tulkinta liittyy predikaattiverbin merkitykseen, mutta esimerkeissä näin ei käy. Analyysin kannalta kiinnostavaa on, että tulkinnan ero ei siis synny suoraan postpositiolausekkeesta tai edes lauseesta, vaan tulkinta varmistuu lauseen ulkopuolelta, laajemmasta kontekstista. Koska esimerkissä 2 kirjoittaja sanallistaa pyrkimyksen päästä joukon läpi, lausuma sisältää voimadynamiikkaa. Esimerkissä 1 vastaavaa kielennystä ei ole, vaan kirjoittaja ”vain” havainnoi tilanteen. Perusteltu olisi myös sellainen analyysi, jossa kummankin *edessä*-grammin merkitys on ’etupuolella sijaitseminen’, kun taas niiden

kontekstina olevat lausumat eroavat voimadynamiikan suhteen.

Tällaisista huomioista päästään suoraan merkityksen kuvaamisen keskeiseen ongelmaan eli kysymykseen siitä, mistä tulkinta lopulta syntyy. Mikä on *ete*-grammin merkitystä, mikä puolestaan tulkintaa, joka syntyy laajemman lausuman merkityksestä? Mikä on tällaisen tutkimusotteen analyysiyksikkö? Tekijä ei tässä tutkimuksessa lähde näihin pohdintoihin, mutta tilagrammien tarkka ruotiminen kontekstissaan näyttää tuovan esiin kiinnostavia argumentteja leksikaalisen semantiikan teoreettisiin ja metodisiin keskusteluihin.

Mitä *ete*-grammeilla tehdään?

Kolmessa muussa artikkelissa tarkastelussa on *ete*-grammien käyttö tietyillä semanttisilla alueilla. Näistä ensimmäinen (Teeri-Niknamoghdam 2020) tarkastelee adpositioiden *edellä*, *edeltä* ja *edelle* käyttöä aikaa kuvaavissa ilmauksissa ja kysyy otsikossaan: ”Miksi joulun edellä muttei perjantain edellä?” Lähtökohtana on erityisesti ajan jonometafora (esim. Huumo 2016, 2019), jossa *edellä*-pesyeellä kuvataan ajallisten olioiden keskinäistä järjestystä (esim. *Ensi-ilta on juuri juhannuksen edellä*). Artikkelissa Teeri-Niknamoghdam tekee *edellä*-adpositioiden kiintopisteiden ja muuttujien tyypittelyn perusteella oivaltavan jaon ajoittavaan ja kontekstualisoivaan suhteeseen. Ajoittavassa suhteessa on kyse puhtaasti temporaaalisesta paikantamisesta aikajanalla (esim. *neuvottelut käytiin vapun edellä*). Kontekstualisoivassa suhteessa kiintopiste toimii väljemmin sellaisena tulkinallisena kehyksenä, jonka ajallinen läheisyys selittää muuttujan olemassaoloa; esimerkiksi suomalaisessa kontekstissa on luontevaa todeta, että *alkoholista puhutaan paljon vapun edellä*. Toisaalta *edellä*-jonometaforan kiintopisteeksi pääsyyn vaikuttaa olion ajallinen hahmo. Ra-

kenteeseen eivät tunnu sopivan syklistesti etenevät ajat kuten viikonpäivät, jotka seuraavat toisiaan ilman väliin jäävää ajanjaksoa. Artikkelissa esitetty ajallisten kiintopisteiden analyysi on erinomainen esimerkki siitä, miten kognitiivisen semantiikan painottamaa maailmantietoa voidaan ottaa kielen rakenteiden tutkimuksessa järjestelmällisesti huomioon. Analyysi tuottaa ajan käsitteistämiseen palautuvan mutta lingvistisesti relevantin ja perustellun vastauksen artikkelin otsikossa esitettyyn kysymykseen.

Kolmas osatutkimus (Huumo & Teeri-Niknamoghdam tulossa) käsittelee lukemiseen liittyviä etu-taka-oppositiota hyödyntäviä metaforia (esim. *teksti lainaamani kohdan edellä menee näin*). Tarkastelussa ovat *ete*-grammien lisäksi *taka*-, *perä*- ja *jälke*-grammit. Tutkimuksessa testataan Huumon (2016) esitystä tekstin liikemetaforien jäsentymisestä suomessa ja verrataan sitä ajan liikemetaforiin. Teeri-Niknamoghdamin osuus koskee aineiston keräämistä, luokittelua ja analyysiä, ja metaforatyyppien vertailu on kirjoittajien yhteistyötä. Artikkelissa ajan liikemetaforat kuvataan aieman tutkimuksen perusteella, ja myös havainto niiden yhteydestä teksti-metaforiin nousee aiemmasta tutkimuksesta. Teksti-metaforien analyysi testaa aineiston avulla aiemmin esitettyjä huomioita. Analyysi ei kumoa edeltävän tutkimuksen havaintoja, mutta tarkentaa niitä monessa kohdin. Artikkelin herättää pohtimaan, miten tiedostettuja lukemisen metaforat ovat: onko meillä kovin paljon muita konventionaalistuneita tapoja kielentää lukemisprosessia? Muutoin tarkassa analyysissä *lukijan* käsite jää paikoin epämääräiseksi, sillä tekijät eivät erottele tekstiin konstruoitua lukijaa fyysisestä lukijasta, mitä Teeri-Niknamoghdam itsekin kriittisesti arvioi väitöskirjan johdanto-osassa (s. 69).

Väitöskirjan neljäs osatutkimus (Teeri-Niknamoghdam 2019) tarkastelee tärkeyden käsitteistämistä tilan ja liikkeen

kautta. Tarkasteltavana ovat lekseemit *edelle*, *edellä* ja *edeltä*. Käsitemetaforana toimii TÄRKEÄ ON EDELLÄ, ja sen alame-
taforiksi Teeri-Niknamoghadam tun-
nistaa neljä spesifimpää metaforaa, joissa
tärkeä ja vähemmän tärkeä asettuvat eri
tavoin etu-taka-akselille. *Priorisoijan* (eli
arvion näkökulman asettajan) näkyvyys
ja verbikonstruktio nousevat tulkinnassa
keskeiseksi: asetetaan olio esimerkiksi
toista tärkeämmäksi (asetus-metafora,
esim. *se laittaa kissan mun edelle*), vai
siirtykö tärkeä asia vähemmän tärkeän
edelle (liike-metafora, esim. *joskus tunteet
menee järjen edeltä*)? Metaforien moti-
vaation Teeri-Niknamoghadam kytkee
edellä liikkumisen käsitteistykseen; sa-
malla kyse on perushahmotuksesta, jossa
olioiden etupuoleksi jäsenyvät tilat ovat
korosteisia. Vastaava kytkös löytyy myös
muista kielistä, mutta suomessa kiinnos-
tava lähtökohta on se aiemman tutkimuk-
sen esiin nostama havainto, että ulko-
paikallissijaiseen *edellä*-sarjaan liittyisi
aina liikkeen implikaatio (esim. Keresztes
1964; Nikanne 2003; Huumo 2013, 2015,
2019; Teeri-Niknamoghadam, Huumo
& Kelloniemi 2020). Huomio on kiinnos-
tava, mutta vaatisi nähdäkseni enemmän
tutkimusta abstrakteilla merkitysalueilla.
Samoin muutamien esimerkkien koh-
dalla herää kysymys, onko ajan ilmausten
ja tärkeyden ilmausten välille aina helppo
vetää rajaa.

Kielentutkimus, kieli ja mieli

Teeri-Niknamoghadam tutkimus on
erinomainen esimerkki siitä, millä ta-
voin lingvistinen analyysi on metodi.
Polysemiaa ja metaforia analysoidaan ar-
tikkeleissa johdonmukaisesti, ja tehdyt
päätelemät perustuvat selkeästi esitettyi-
hin kriteereihin. Tulkintojen rakentu-
mista on siis helppo seurata ja niiden osu-
vuutta arvioida. Tekijä painottaa varsinkin
johdanto-osassa kielitajun osuutta merki-
tyksen tulkinnassa, mutta tutkimus tuo

hyvin esiin sen, miten kielentutkijan kieli-
taju nojaa edeltävään tutkimukseen, ai-
neiston tuntemiseen ja esimerkkien tark-
kaan jäsentämiseen valituilla käsitteillä.
Prosessista piirtyy kuva tulkinnallisesta
kehästä, jossa ymmärrys syvenee kierros
kierrokselta.

Tutkimus ei eksplisiittisesti pohdi me-
tatason kysymyksiä merkityksen kuva-
misesta, esimerkiksi sitä, mikä on sanan
itsensä kirvoittamaa merkitystä ja mikä
puolestaan tulkintaa, joka syntyy laajem-
man kontekstin merkityksestä. Kysymys
merkitysten rajoista ja analyysiyksiköstä
herää lukijassa voimadynaamisten ilmaus-
ten sekä tärkeyden metaforien yhteydessä.

Teeri-Niknamoghadam väitös-
kirja on arvokasta perustutkimusta. Te-
kijä on pyrkinyt kuvaamaan järjestelmälli-
sesti *ete*-pesyeen polysemiaa aineistopoh-
jaisen analyysin kautta, ja tässä työ onnistuu
hyvin. Yleisemmällä tasolla tutkimus
tarkentaa kuvaa metaforisten ja metonyy-
misten käyttöjen motivaatiosta sellaisten
kielenainesten polysemiassa, joiden ydin
on spatiaalisissa suhteissa. Tutkimus tuot-
taa tietoa kunkin *ete*-grammin merkityk-
sestä. Samalla se näyttää, miten EDELLÄ ja
EDESSÄ olemista käytetään merkityksen-
annon välineinä erilaisissa konteksteissa.

MINNA JAAKOLA
etunimi.sukunimi@helsinki.fi

Kirjoittaja on suomen kielen yliopiston-
lehtori Helsingin yliopistossa. Hän toimi Teeri-
Niknamoghadam vastaväittäjänä.

Lähteet

- HUUMO, TUOMAS 2013: *Kaiken edellä on
nainen*. Suomen dynaamisten akseligram-
mien järjestelmä ja sen käyttö paikan ja
ajan ilmauksissa. – *Sananjalka* 55 s. 7–28.
— 2015: Temporal frames of reference and
the locative case marking of the Finnish
adposition *ete*- ‘in front of / ahead’. –
Lingua 164 (1) s. 45–67.

- 2016: LIKKUVA LUKIJA vai LIKKUVA TEKSTI? Liikemetaforat tekstin ja lukijan suhdetta jäsentämässä. – *Folia Uralica Debrececiensia* 23 s. 85–112.
- 2019: Why Monday is not in front of Tuesday. On the uses of English and Finnish front adpositions in sequence metaphors of time. – *Linguistics* 57 (3) s. 607–652.
- HUUMO, TUOMAS – TEERI-NIKNAMMOGHADAM, KRISTA (tulossa): Moving reader or moving text? Contrasts and analogies between metaphors of time and text organization in Finnish. – Marcin Grygiel & Barbara Lewandowska-Tomaszczyk (toim.), *Contrast and analogy in language. Perspectives from cognitive linguistics*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- KERESZTES, KÁLMÁN 1964: *Morphemic and semantic analysis of the word families. Finnish ETE- and Hungarian EL- 'fore-'*. Indiana University Publications 41. Uralic and Altaic Series. Bloomington: Indiana University.
- LUODONPÄÄ-MANNI, MILLA – OJUTKANGAS, KRISTA 2020: Laadullinen aineistopohjainen kielentutkimus. – Milla Luodonpää-Manni, Markus Hamunen, Reetta Konstenius, Matti Miestamo, Urpo Nikanne & Kaius Sinnemäki (toim.), *Kielentutkimuksen menetelmiä I–IV* s. 412–441. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- NIKANNE, URPO 2003: How Finnish postpositions see the axis system. – Emile van der Zee & Jon Slack (toim.), *Representing direction in language and space* s. 191–208. Explorations in Language and Space 1. Oxford: Oxford University Press.
- TALMY, LEONARD 2000: *Toward a cognitive semantics. Volume 1. Concept structuring systems*. Cambridge: MIT Press.
- TEERI-NIKNAMMOGHADAM, KRISTA 2019: When important is 'ahead'. The use of motion-implying front grams in spatial metaphors of importance in Finnish. – *Cognitive Semantics* 5 (1) s. 91–120.
- 2020: Miksi joulun edellä muttei perjantain edellä? Suomen EDELLÄ-adpositioilla kuvatut suhteet ajan liike-metaforissa. – *Sananjalka* 62 s. 54–75.
- 2021: 'Edessä' olemisen monet merkitykset. Suomen edessä-adposition polysemiaa. – *Virittäjä* 125 (2) s. 160–188.
- TEERI-NIKNAMMOGHADAM, KRISTA – HUUMO, TUOMAS – KELLONIEMI, TIINA 2020: Bussissa takana vai letkan perässä? Sijainnin ilmaiseminen liikkuvan kiintopisteen sisäpuolella. – *Virittäjä* 124 (2) s. 161–190.
- TYLER, ANDREA – EVANS, VYVYAN 2003: *The semantics of English prepositions. Spatial scenes, embodied meaning and cognition*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ravitseva annos etymologian nälkään

Ulla-Maija Forsberg: *Stadin slangin etymologinen sanakirja*. Helsinki: Gaudeamus 2021. 287 s. ISBN 978-952-345-102-5.

Ulla-Maija Forsbergin toimittama *Stadin slangin etymologinen sanakirja* on merkittävä teos sekä kieli-identiteetin, kulttuurihistorian että kielitieteen kannalta.

Stadin slangi herättää paljon tunteita: Syntyperäiselle helsinkiläiselle se voi olla erottamaton osa identiteettiä ja kotiseuturakkautta osoitus. Slangia vaalimaan on perustettu oma yhdistys, ja tämä sanakirjakin on saanut alkunsa aktiivisten kansalaisten keräämästä adressista (Forsberg 2021). Toisaalta Stadin slangiin ja sen